

- 1) za rentę starczą — górniczą rentę starczą,
- 2) za emeryturę — górniczą emeryturę,
- 3) za rentę inwalidzką — górniczą rentę inwalidzką,
- 4) za rentę rodzinną — górniczą rentę wdowią.

Art. 4. 1. W okresie od dnia 1 stycznia 1968 r. do dnia 31 grudnia 1969 r. górnicza emerytura lub renta przyznana na podstawie wniosku zgłoszonego po wejściu w życie ustawy przysługuje — przez pierwsze 12 miesięcy, licząc od daty, od której ją przyznano — w wysokości odpowiedniej renty, która przysługiwałaby na podstawie przepisów dotychczasowych, powiększonej o 60% różnicy pomiędzy tą rentą a emeryturą lub rentą obliczoną w myśl przepisów o górniczych emeryturach i rentach.

2. Przepis ust. 1 stosuje się również do górniczych emerytur i rent przyznanych zamiast górniczych rent przysługujących na podstawie przepisów dotychczasowych, w przypadkach gdy wniosek o rentę zgłoszono po dniu 30 czerwca 1967 r., z tym że okres 12 miesięcy, o którym mowa w tym ustępie, liczy się od dnia 1 stycznia 1968 r.

3. Przy ustalaniu wysokości górniczych emerytur i rent, o których mowa w ust. 1 i 2, stosuje się przepisy art. 98, 99

ust. 1, art. 100—106, 108 ust. 2—5, art. 110 i 116 ustawy o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym, a w stosunku do górniczych emerytur i rent, o których mowa w ust. 2 — ponadto art. 97 ust. 2—4 tej ustawy.

Art. 5. Do czasu wydania przepisów wykonawczych przewidzianych w niniejszej ustawie obowiązują przepisy wykonawcze wydane na podstawie ustawy z dnia 28 maja 1957 r. o zaopatrzeniu emerytalnym górników i ich rodzin (Dz. U. z 1958 r. Nr 23, poz. 99) ze zmianami wynikającymi z niniejszej ustawy.

Art. 6. Przewodniczący Komitetu Pracy i Płac ogłosi w Dzienniku Ustaw jednolity tekst ustawy z dnia 28 maja 1957 r. o zaopatrzeniu emerytalnym górników i ich rodzin (Dz. U. z 1958 r. Nr 23, poz. 99) z uwzględnieniem zmian wynikających z przepisów ogłoszonych przed dniem wydania jednolitego tekstu i z zastosowaniem ciągłej numeracji artykułów, ustępów i punktów.

Art. 7. Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą od dnia 1 stycznia 1968 r.

Przewodniczący Rady Państwa: *E. Ochab*
Sekretarz Rady Państwa: *J. Horodecki*

10

USTAWA

z dnia 23 stycznia 1968 r.

o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników kolejowych i ich rodzin.

Rozdział 1.

Przepisy ogólne.

Art. 1. 1. Na warunkach określonych w ustawie przysługuje:

- 1) pracownikom kolejowym — prawo do kolejowych emerytur i kolejowych rent inwalidzkich,
- 2) członkom ich rodzin — prawo do kolejowych rent rodzinnych

oraz do świadczeń w naturze i innych świadczeń dodatkowych przewidzianych w ustawie.

2. Użyte w ustawie określenie:

- 1) kolejowa renta — oznacza kolejową rentę inwalidzką i kolejową rentę rodzinną,
- 2) rencista — oznacza osobę mającą ustalone prawo do kolejowej emerytury lub renty.

Art. 2. 1. Pracownikami kolejowymi w rozumieniu ustawy są osoby pozostające w stosunku pracy na podstawie mianowania lub umowy o pracę albo na podstawie umowy o naukę zawodu, o przyuczenie do określonej pracy lub o odbycie wstępnego stażu pracy w jednostkach (komórkach) organizacyjnych resortu komunikacji, w których pracownikom przysługuje dodatek za wysługę lat, przewidziany w dekreście z dnia 21 kwietnia 1954 r. o niektórych prawach i obowiązkach pracowników kolejowych (Dz. U. Nr 16, poz. 59 z późniejszymi zmianami), zwany w dalszym ciągu „dodatkiem za wysługę lat”.

2. Pracownikami kolejowymi w rozumieniu ustawy są również osoby, które zachowały prawo do dodatku za wysługę lat, a zatrudnione są na podstawie mianowania lub umowy o pracę w jednostkach (komórkach) organizacyjnych resortu komunikacji, w których pracownikom według obowiązującego ich systemu plac nie przysługuje dodatek za wysługę lat.

3. Nie są pracownikami kolejowymi w rozumieniu ustawy osoby zatrudnione sezonowo w jednostkach (komórkach)

organizacyjnych określonych w ust. 1 albo zatrudnione w kolejowych gospodarstwach rolnych.

Art. 3. 1. Za okresy zatrudnienia na kolei uważa się okresy zatrudnienia pracowników kolejowych w jednostkach (komórkach) organizacyjnych resortu komunikacji, w których pracownikom przysługuje dodatek za wysługę lat (art. 2 ust. 1), oraz okresy zatrudnienia pracowników, którzy zachowali prawo do tego dodatku (art. 2 ust. 2).

2. W zakresie uprawnień do kolejowych emerytur i rent rozróżnia się okresy zatrudnienia na kolei:

- 1) na stanowiskach uprawniających do dodatku za wysługę lat,
- 2) na innych stanowiskach.

3. Każdy pełny rok stałego zatrudnienia (ust. 1) na parowozie, elektrowozie lub motowozie, w służbie konduktorskiej przy obsłudze pociągów oraz na stanowiskach manewrowych, ustawiaczy i starszych ustawiaczy przy przetokach liczy się jako 14 miesięcy zatrudnienia na kolei.

Art. 4. 1. Za okresy równorzędne z okresami zatrudnienia na kolei, określonymi w art. 3 ust. 2 pkt 1, uważa się okresy:

- 1) pobierania z tytułu zatrudnienia na kolei zasiłków z ubezpieczenia na wypadek choroby lub macierzyństwa;
- 2) zatrudnienia lub pełnienia funkcji w Związku Zawodowym Pracowników Kolejowych Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej w czasie bezpłatnego urlopu udzielonego pracownikowi kolejowemu;
- 3) zatrudnienia, jednak nie dłuższego niż 5 lat, licząc od ustania zatrudnienia na kolei, jeżeli zatrudnienie na kolei ustało wskutek:
  - a) przejścia za zgodą właściwego organu do zatrudnienia w resorcie komunikacji nie będącego zatrudnieniem na kolei,
  - b) przejścia z zatrudnienia na kolei do zatrudnienia w naczelnych organach władzy i administracji państwowej,

- c) skierowania do pracy społeczno-politycznej, z tym że dla pracowników, którzy w dniu 1 lipca 1956 r. pełnili funkcje społeczno-polityczne, bieg 5-letniego terminu rozpoczyna się od dnia 1 lipca 1956 r.; okresy pracy społeczno-politycznej, wykonywanej przez tych pracowników do dnia 1 lipca 1956 r., uważa się w całości za okresy zatrudnienia na kolei,
- d) objęcia funkcji z wyboru, jeżeli w związku z wyborem powstał stosunek pracy,
- e) przejścia za zgodą właściwego organu do zatrudnienia na kolejach użytku niepublicznego,
- f) przejścia za zgodą właściwego organu do zatrudnienia w innych resortach w celu zorganizowania lub budowy transportu kolejowego;
- 4) zatrudnienia w międzynarodowych organizacjach kolejowych i w zagranicznych placówkach kolejowych po przejściu do tej pracy z zatrudnienia na kolei;
- 5) wykonywania zatrudnienia za granicą przez specjalistów w czasie trwania stosunku pracy z koleją;
- 6) zatrudnienia poza koleją w czasie przerwy w zatrudnieniu na kolei, spowodowanej zwolnieniem z zatrudnienia na kolei, jeżeli zwolnienie to uznano za niesłuszne komisją rehabilitacyjną, działającą przy kolejowym zakładzie pracy, powołana przez b. Ministra Kolei, i jeżeli pracownik po przerwie ponownie podjął zatrudnienie na kolei;
- 7) zatrudnienia, jednak nie dłuższego niż 5 lat, w jednostkach (komórkach) resortu komunikacji, w których pracownikom nie przysługuje dodatek za wysługę lat, jeżeli nastąpiło przejście z tego zatrudnienia do zatrudnienia na kolei określonego w art. 3 ust. 2 pkt 1.

2. Okresy, o których mowa w ust. 1 pkt 1—6, uważa się za okresy równorzędne z okresami zatrudnienia na kolei określonymi w art. 3 ust. 2 pkt 1, pod warunkiem że przejście do zatrudnienia w tych okresach nastąpiło z zatrudnienia na kolei, wykonywanego na stanowiskach uprawniających do dodatku za wysługę lat.

3. Prezes Rady Ministrów może uznać za okresy równorzędne z okresami zatrudnienia na kolei (ust. 1) okresy zatrudnienia w kolejowych jednostkach organizacyjnych, które po Wyzwoleniu przez okres do 5 lat były podporządkowane innym resortom.

4. Minister Komunikacji w porozumieniu z Przewodniczącym Komitetu Pracy i Płac może w drodze rozporządzenia uznać za zatrudnienie wykonywane na kolei okresy zatrudnienia na kolejach innych państw oraz określić zasady i tryb zaliczania tych okresów.

Art. 5. Za okresy zaliczalne do okresów zatrudnienia na kolei, określonych w art. 3 ust. 2 pkt 1, uważa się okresy:

- 1) wymienione w art. 10 ust. 1 pkt 4—12 i 14 ustawy z dnia 23 stycznia 1968 r. o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 3, poz. 6), zwanej dalej „ustawą o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym”, jeżeli przed tymi okresami pracownik był zatrudniony na kolei;
- 2) wojskowej służby zawodowej i nadterminowej pełnionej w Wojsku Polskim po dniu 31 sierpnia 1939 r.;
- 3) zatrudnienia poza koleją w okresie po dniu 1 września 1939 r. do dnia 8 maja 1945 r. pracowników, którzy w dniu 1 września 1939 r. byli zatrudnieni na kolei, a którzy w Polsce Ludowej podjęli ponownie zatrudnienie na kolei;
- 4) studiów w szkołach wyższych, zaliczonych za opłatą do wysługi emerytalnej na podstawie kolejowych przepisów emerytalnych, obowiązujących do dnia 31 grudnia 1954 r.;
- 5) pracy w b. Ministerstwie Transportu Drogowego i Lotniczego pracowników, którzy w dniu 13 marca 1951 r. byli pracownikami kolejowymi i na podstawie przepi-

śłów o zmianach w organizacji i zakresie działania niektórych organów administracji państwowej w niektórych gałęziach przemysłu, budownictwa i komunikacji przeszli do pracy w Ministerstwie Komunikacji i uzyskał dodatek za wysługę lat.

Art. 6. 1. Podstawę wymiaru kolejowej emerytury lub renty stanowi przeciętny miesięczny zarobek z okresu:

- 1) ostatnich 12 miesięcy zatrudnienia na kolei (art. 3) lub równorzędnego z zatrudnieniem na kolei (art. 4) albo
- 2) kolejnych 24 miesięcy zatrudnienia, dowolnie wybranych przez zainteresowanego z okresu ostatnich 12 lat zatrudnienia na kolei (art. 3) lub zatrudnienia równorzędnego z zatrudnieniem na kolei (art. 4).

2. Osoba zainteresowana może wystąpić w ciągu 3 lat od wydania decyzji przyznającej emeryturę lub rentę o zmianę okresu, z którego zarobki zostały przyjęte do obliczenia podstawy wymiaru emerytury lub renty. W uzasadnionych przypadkach Minister Komunikacji może wyrazić zgodę na rozpatrzenie wniosku zgłoszonego po tym terminie.

3. Minister Komunikacji wyda w drodze rozporządzenia szczegółowe przepisy w sprawie obliczania podstawy wymiaru kolejowej emerytury i renty.

Art. 7. Rada Ministrów może w drodze rozporządzenia podwyższać kolejowe emerytury i renty oraz dodatki do emerytur i rent.

Rozdział 2.

Kolejowa emerytura.

Art. 8. 1. Kolejowa emerytura przysługuje pracownikowi kolejowemu, który spełnił łącznie następujące warunki:

- 1) ma wymagany okres zatrudnienia na kolei (art. 3) łącznie z okresami równorzędnymi (art. 4) i okresami zaliczalnymi (art. 5) do okresów zatrudnienia na kolei,
- 2) osiągnął wiek emerytalny: mężczyzna 60 lat, kobieta 55 lat,
- 3) wiek emerytalny osiągnął w okresie zatrudnienia na kolei (art. 3) lub w okresie równorzędnym z okresem zatrudnienia na kolei (art. 4) albo w ciągu 2 lat po upływie tych okresów.

2. Warunek określony w ust. 1 pkt 1 spełnia pracownik, który:

- 1) przebył w zatrudnieniu na kolei na stanowiskach uprawniających do dodatku za wysługę lat (art. 3 ust. 2 pkt 1) łącznie z okresami równorzędnymi (art. 4) i zaliczalnymi (art. 5) do tego zatrudnienia co najmniej: mężczyzna 25 lat, kobieta 20 lat, w tym na stanowiskach uprawniających do dodatku za wysługę lat — co najmniej 15 lat albo
  - 2) przebył w zatrudnieniu na kolei (art. 3) i poza koleją łącznie z okresami równorzędnymi (art. 4) i zaliczalnymi (art. 5) do okresów zatrudnienia na kolei co najmniej: mężczyzna 25 lat, kobieta 20 lat, pod warunkiem że:
    - a) okresy zatrudnienia na kolei na stanowiskach uprawniających do dodatków za wysługę lat (art. 3 ust. 2 pkt 1) łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczalnymi do tego zatrudnienia stanowią więcej niż połowę przewidzianych wyżej okresów i przypadają w Polsce Ludowej oraz
    - b) okres zatrudnienia na stanowiskach uprawniających do dodatku za wysługę lat wynosi co najmniej 10 lat.
3. Warunek wymieniony w ust. 1 pkt 3 nie jest wymagany od pracownika, który przebył w zatrudnieniu na kolei (art. 3) łącznie z okresami równorzędnymi (art. 4) i zaliczalnymi (art. 5) do okresów zatrudnienia na kolei: mężczyzna 35 lat, kobieta 30 lat.

Art. 9. Pracownikowi kolejowemu, który nie spełnia warunków określonych w art. 8, przysługuje kolejowa emery-

tura, jeżeli spełnia warunki wymagane dla uzyskania emerytury, przewidziane w ustawie o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym, z tym że warunki wymagane do nabycia prawa do tej emerytury muszą być spełnione w okresie zatrudnienia na kolei (art. 3) lub w okresie równorzędnym z zatrudnieniem na kolei (art. 4) albo w ciągu 2 lat po upływie tych okresów.

Art. 10. 1. Kolejowa emerytura wynosi miesięcznie:

Procent podstawy wymiaru emerytury		
do 1500 zł	od nadwyżki ponad 1500 zł do 2000 zł	od nadwyżki ponad 2000 zł
80	55	25

2. Kolejowa emerytura wzrasta o 1% podstawy jej wymiaru za każdy pełny rok ponad 25 lat okresów zatrudnienia na kolei (art. 3) łącznie z okresami równorzędnymi (art. 4) i zaliczalnymi (art. 5) do okresów zatrudnienia na kolei, nie dłużej jednak niż do osiągnięcia wieku: 60 lat przez mężczyznę, 55 lat przez kobietę.

3. Zamiast wzrostu przewidzianego w ust. 2 przyznaje się, jeżeli jest to korzystniejsze dla pracownika, wzrost emerytury przewidziany w ustawie o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym na warunkach i w wysokości określonych w art. 22 ust. 2 tej ustawy.

4. Kolejowa emerytura obliczona w myśl ust. 1—3 wzrasta o kwotę wynoszącą do 10% tej emerytury dla pracowników, którzy spełniają warunki określone w art. 8.

5. Kwota kolejowej emerytury wraz z dodatkami, z wyjątkiem dodatków rodzinnych oraz dodatku z tytułu zaliczenia do I grupy inwalidów, nie może przekraczać przeciętnego zarobku, przyjętego do podstawy jej wymiaru, po potrąceniu podatku od wynagrodzeń i składki na cele emerytalne. Nie dotyczy to kwot najniższych kolejowych emerytur.

6. Minister Komunikacji w porozumieniu z Przewodniczącym Komitetu Pracy i Płac określa wysokość wzrostu kolejowej emerytury w granicach do 10% (ust. 4) dla poszczególnych grup pracowników kolejowych.

Rozdział 3.

Kolejowa renta inwalidzka.

Art. 11. 1. Kolejowa renta inwalidzka przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) ma wymagany okres zatrudnienia na kolei (art. 3) łącznie z okresami równorzędnymi (art. 4) i okresami zaliczalnymi (art. 5) do okresów zatrudnienia na kolei,
- 2) stał się inwalidą wskutek wypadku w zatrudnieniu na kolei (art. 3) lub w zatrudnieniu równorzędnym z zatrudnieniem na kolei (art. 4) albo wskutek nabytej w tych zatrudnieniach choroby zawodowej lub wskutek innych przyczyn,
- 3) stał się inwalidą w okresie zatrudnienia na kolei (art. 3) lub w zatrudnieniu równorzędnym z zatrudnieniem na kolei (art. 4) albo w ciągu 18 miesięcy, a w razie choroby zawodowej — w ciągu 2 lat po upływie tych okresów.

2. W przypadku ustania prawa do kolejowej renty inwalidzkiej z powodu braku inwalidztwa zainteresowanemu przysługuje kolejowa renta w razie ponownego powstania inwalidztwa, jeżeli:

- 1) spełnia warunki określone w ust. 1 lub
- 2) od ustania prawa do renty do daty ponownego inwa-

lidztwa nie upłynął okres 18 miesięcy, a w razie choroby zawodowej — okres 2 lat.

3. Kolejowa renta inwalidzka przewidziana w niniejszej ustawie w razie inwalidztwa powstałego wskutek wypadku w zatrudnieniu lub choroby zawodowej przysługuje, jeżeli pracownik nie ma prawa do renty z kolei na podstawie ustawy z dnia 23 stycznia 1968 r. o świadczeniach pieniężnych przysługujących w razie wypadków przy pracy (Dz. U. Nr 3, poz. 8).

Art. 12. 1. Okres zatrudnienia wymagany do uzyskania kolejowej renty inwalidzkiej wynosi dla pracownika, który stał się inwalidą w wieku:

powyżej 18 lat do 20 lat	— 1 rok
„ 20 lat do 22 lat	— 2 lata
„ 22 lat do 25 lat	— 3 lata
„ 25 lat do 30 lat	— 4 lata
„ 30 lat	— 5 lat.

2. Okres 5 lat zatrudnienia wymagany od pracownika w wieku powyżej 30 lat powinien przypadać na okres ostatnich 10 lat przed zgłoszeniem wniosku o rentę inwalidzką, a jeżeli zainteresowany w chwili zgłoszenia wniosku nie pozostaje w zatrudnieniu — przed ustaniem ostatniego zatrudnienia; do powyższego okresu dziesięcioletniego nie wlicza się okresów pobierania renty inwalidzkiej lub rodzinnej.

3. Warunek posiadania wymaganego okresu zatrudnienia uważa się za spełniony, mimo że pracownik w chwili powstania inwalidztwa nie ma okresu zatrudnienia wymaganego w myśl ust. 1 dla jego wieku, jeżeli w chwili osiągnięcia tego wieku miał okres zatrudnienia wymagany dla wieku bezpośrednio niższego i jeżeli pracował bez przerwy od osiągnięcia górniej granicy tego niższego wieku do daty powstania inwalidztwa.

4. Warunek posiadania wymaganego okresu zatrudnienia uważa się za spełniony, jeżeli pracownik ma jakikolwiek okres zatrudnienia, a inwalidztwo powstało:

- 1) wskutek wypadku w zatrudnieniu lub choroby zawodowej,
- 2) w wieku poniżej 18 lat,
- 3) w wieku poniżej 20 lat, jeżeli pracownik rozpoczął zatrudnienie na kolei (art. 3) przed ukończeniem 18 lat i pozostawał w nim bez przerwy do daty powstania inwalidztwa.

5. Okres zatrudnienia wymagany do renty inwalidzkiej może być krótszy niż określony w ust. 1, lecz ma wynosić co najmniej 1 rok dla pracownika, który spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) po ukończeniu szkoły średniej podjął dalszą naukę w szkole,
- 2) podjął zatrudnienie na kolei (art. 3) przed ukończeniem 26 lat życia i w ciągu 6 miesięcy od ustania dalszej nauki (pkt 1),
- 3) wykonywał zatrudnienie na kolei (art. 3) bez przerwy do powstania inwalidztwa.

Art. 13. 1. Kolejowa renta inwalidzka wynosi miesięcznie:

Dla zaliczonych do grupy inwalidów	Procent podstawy wymiaru renty		
	do 1500 zł	od nadwyżki ponad 1500 zł do 2000 zł	od nadwyżki ponad 2000 zł
I i II	65	30	20
III	45	20	

2. Kolejowa renta inwalidzka (ust. 1) wzrasta za każdy pełny rok ponad 5 lat okresów zatrudnienia na kolei (art. 3), okresów równorzędnym (art. 4) i zaliczalnym (art. 5) do

okresów zatrudnienia na kolei przypadających w Polsce Ludowej, nie więcej jednak niż za 20 lat — o 0,5% podstawy wymiaru renty dla zaliczonych do I lub II grupy inwalidów oraz o 0,4% — dla zaliczonych do III grupy inwalidów.

3. Kolejowa renta inwalidzka obliczona w myśl ust. 1 i 2 wzrasta o kwotę wynoszącą do 10% tej renty, jeżeli pracownik:

- 1) stał się inwalidą w czasie zatrudnienia określonego w art. 3 ust. 2 pkt 1 lub, w okresie równorzędnym z tym zatrudnieniem (art. 4) albo w ciągu 18 miesięcy, a w razie choroby zawodowej — w ciągu 2 lat po upływie tych okresów oraz
- 2) przebył okres wymagany do przyznania renty w zatrudnieniu określonym w art. 3 ust. 2 pkt 1 z uwzględnieniem okresów równorzędnych (art. 4) i zaliczalnych (art. 5) do tego zatrudnienia albo stał się inwalidą wskutek wypadku w zatrudnieniu określonym w art. 3 ust. 2 pkt 1 lub w zatrudnieniu równorzędnym z tym zatrudnieniem (art. 4) albo wskutek choroby zawodowej powstałej w tych zatrudnieniach.

4. Kolejowa renta inwalidzka obliczona w myśl ust. 1 i 2 wzrasta o 5% dla tych pracowników, którzy nie mają prawa do wzrostu przewidzianego w ust. 3, a którzy z tytułu zatrudnienia w warunkach szkodliwych dla zdrowia spełniają warunki wymagane do uzyskania renty inwalidzkiej przewidzianej dla pracowników I kategorii zatrudnienia, określone w przepisach ustawy o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym.

Art. 14. Kolejową rentę inwalidzką obliczoną według przepisu art. 13 zwiększa się o 10%, nie mniej jednak niż o 120 zł, dla pracowników, u których inwalidztwo powstało wskutek wypadku w zatrudnieniu lub choroby zawodowej, jeżeli nie osiągają zarobku z tytułu zatrudnienia lub dochodu z innych źródeł.

Art. 15. Do kolejowych rent inwalidzkich mają odpowiednie zastosowanie przepisy art. 10 ust. 5 i 6.

Art. 16. 1. Osobie uprawnionej do kolejowej renty inwalidzkiej z tytułu inwalidztwa powstałego z innych przyczyn niż wypadek w zatrudnieniu lub choroba zawodowa, zaliczonej do III lub II grupy inwalidów, wymierza się kolejową inwalidzką rentę wyrównawczą, jeżeli:

- 1) wykonuje zatrudnienie z przeciętnym miesięcznym zarobkiem niższym niż 75% podstawy wymiaru renty inwalidzkiej oraz
- 2) nie przekroczyła wieku: mężczyzna 65 lat, kobieta 60 lat.

2. Wysokość kolejowej inwalidzkiej renty wyrównawczej stanowi różnicę pomiędzy podstawą wymiaru kolejowej renty inwalidzkiej a przeciętnym miesięcznym zarobkiem osiąganym po uzyskaniu tej renty, z tym że kolejowa inwalidzka renta wyrównawcza nie może przekraczać 50% przysługującej pracownikowi kolejowej renty inwalidzkiej łącznie z kwotami wzrostu i dodatkami, z wyjątkiem dodatków rodzinnych.

3. Rada Ministrów określa w drodze rozporządzenia szczegółowe zasady obliczania i wypłacania kolejowej inwalidzkiej renty wyrównawczej. W rozporządzeniu tym Rada Ministrów może w uzasadnionych przypadkach ustalić inną niż określona w ust. 2 granicę wysokości renty wyrównawczej.

Art. 17. 1. Kolejowa renta inwalidzka ulega na wniosek rencisty zamianie na kolejową emeryturę, jeżeli rencista przebył w zatrudnieniu na kolei (art. 3) łącznie z okresami równorzędnymi (art. 4) i zaliczalnymi (art. 5) do okresów zatrudnienia na kolei: mężczyzna 25 lat, kobieta 20 lat i osiągnął wiek emerytalny przewidziany:

- 1) w art. 8 ust. 1 pkt 2, jeżeli spełnia ponadto warunki określone w art. 8 ust. 2,
- 2) w ustawie o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym, jeżeli nie spełnia warunków określonych w art. 8 ust. 2.

2. W przypadku określonym w ust. 1 pkt 1 kolejowa emerytura przysługuje w wysokości przewidzianej dla pracowników objętych przepisem art. 8, a w przypadku określonym w ust. 1 pkt 2 — w wysokości przewidzianej dla pracowników objętych przepisem art. 9.

3. W przypadkach określonych w ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio przepis art. 27 ust. 2.

Rozdział 4.

Kolejowa renta rodzinna.

Art. 18. 1. Kolejowa renta rodzinna przysługuje po pracowniku, który w chwili śmierci:

- 1) spełniał warunki wymagane do uzyskania kolejowej emerytury lub kolejowej renty inwalidzkiej albo
- 2) miał ustalone prawo do jednego z tych świadczeń.

2. W razie śmierci pracownika (rencisty) wskutek wypadku w zatrudnieniu lub choroby zawodowej renta rodzinna przewidziana w niniejszej ustawie przysługuje, jeżeli członkowie rodziny nie mają prawa do renty rodzinnej z kolei na podstawie ustawy z dnia 23 stycznia 1968 r. o świadczeniach pieniężnych przysługujących w razie wypadków przy pracy (Dz. U. Nr 3, poz. 8).

Art. 19. 1. Kolejowa renta rodzinna wynosi miesięcznie:

Liczba członków rodziny uprawnionych do renty	Procent podstawy wymiaru		
	do 1500 zł	od nadwyżki ponad 1500 zł do 2000 zł	od nadwyżki ponad 2000 zł
jeden	45	30	20
dwóch	50		
trzech i więcej	65		

2. Kolejowa renta rodzinna (ust. 1) wzrasta o 0,4% podstawy jej wymiaru za każdy pełny rok ponad 5 lat okresów zatrudnienia na kolei (art. 3) łącznie z okresami równorzędnymi (art. 4) i zaliczalnymi (art. 5) do okresów zatrudnienia na kolei, przebytych przez żywiciela w Polsce Ludowej, nie więcej jednak niż za 20 lat.

3. Kolejową rentę rodzinną obliczoną w myśl przepisu ust. 1 i 2 zwiększa się o 10%, nie mniej jednak niż o 120 zł, jeżeli żywiciel zmarł wskutek wypadku w zatrudnieniu lub choroby zawodowej.

4. Kolejowa renta rodzinna obliczona w myśl ust. 1—3 wzrasta o kwotę wynoszącą do 10% tej renty, jeżeli pracownik w chwili śmierci:

- 1) spełniał warunki wymagane do kolejowej emerytury lub renty inwalidzkiej wraz ze wzrostami przewidzianymi w art. 10 ust. 4 lub art. 13 ust. 3 albo
- 2) miał ustalone prawo do kolejowej emerytury lub renty inwalidzkiej wraz ze wzrostami, o których mowa w pkt 1.

Procent wzrostu kolejowej renty rodzinnej jest taki sam jak procent wzrostu kolejowej emerytury lub renty inwalidzkiej, do którego uprawniony był lub byłby uprawniony pracownik kolejowy, po którym przyznawana jest kolejowa renta rodzinna.

5. Jeżeli uprawnionymi do kolejowej renty rodzinnej są sieroty zupełne, przypadająca na nie część renty zwiększa się o 10% podstawy jej wymiaru.

6. Do kolejowej renty rodzinnej mają odpowiednie zastosowanie przepisy art. 10 ust. 5.

Rozdział 5.

Dodatki do kolejowych emerytur i rent.

Art. 20. Osobom uprawnionym do kolejowych emerytur i rent przysługują dodatki przewidziane w ustawie o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym.

Rozdział 6.

Świadczenia dodatkowe.

Art. 21. 1. Renciście pobierającemu z kolei emeryturę lub rentę inwalidzką, który przesiedlił się w ciągu dwóch lat, licząc od dnia rozwiązania stosunku pracy na kolei (art. 3), z miejscowości ostatniego zamieszkania przed dniem rozwiązania stosunku do innej miejscowości w granicach Polski, przysługuje prawo do zwrotu kosztów przesiedlenia w wysokości przewidzianej w przepisach normujących należności pracowników kolejowych zatrudnionych na podstawie mianowania w przypadkach przeniesienia.

2. Zwrot kosztów przesiedlenia w takiej samej wysokości przysługuje łącznie również członkom rodziny pozostałym po pracowniku lub renciście uprawnionym do emerytury lub renty inwalidzkiej z kolei, jeżeli przesiedlenie dokonane zostało przez nich w ciągu dwóch lat licząc od dnia śmierci żywiciela i jeżeli żywiciel z tego prawa nie skorzystał po rozwiązaniu stosunku pracy w terminie dla niego przewidzianym.

Art. 22. 1. Osobom pobierającym z kolei emerytury lub renty przysługuje prawo do kolejowej pomocy lekarskiej i deputatu opałowego oraz do bezpłatnego i ulgowego przejazdu i przewozu kolejami na zasadach obowiązujących w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy; osobom tym nie przysługuje jednak prawo do deputatu opałowego albo do bezpłatnego lub ulgowego przejazdu i przewozu kolejami, jeżeli dane świadczenie nie przysługiwało im w zatrudnieniu, z tytułu którego powstało prawo do emerytury lub renty.

2. Świadczenia określone w ust. 1 przysługują również osobom, które nabyły prawo do emerytury lub renty z tytułu zatrudnienia w okresach równorzędnych z okresami zatrudnienia na kolei (art. 4) albo na podstawie art. 23.

Rozdział 7.

Świadczenia wyjątkowe.

Art. 23. Pracownikom kolejowym i członkom ich rodzin, którzy wskutek szczególnych okoliczności nie posiadają warunków wymaganych do uzyskania prawa do kolejowej emerytury lub renty i nie mają niezbędnych środków utrzymania, Minister Komunikacji może przyznać wyjątkowo kolejową emeryturę lub rentę i określić jej wysokość. Wysokość ta nie może przekraczać kwot odpowiednich kolejowych emerytur i rent określonych w ustawie.

Art. 24. Minister Komunikacji może w przypadkach zasługujących na szczególne uwzględnienie przyznać byłemu pracownikowi kolejowemu lub pozostałym po nim członkom rodziny, pobierającym renty na podstawie ustawy o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym, wszystkie lub niektóre świadczenia określone w art. 22.

Rozdział 8.

Zmiany w prawie do świadczeń i ich wysokości.

Art. 25. 1. Rencista uprawniony do kolejowej renty inwalidzkiej, którego komisja lekarska do spraw inwalidztwa i zatrudnienia zaliczy do wyższej grupy inwalidów, ma prawo do wyższej kolejowej renty inwalidzkiej, jeżeli po nabyciu prawa do kolejowej renty inwalidzkiej nigdzie nie pracował lub;

1) po nabyciu prawa do kolejowej renty inwalidzkiej był zatrudniony na kolei (art. 3) i stan jego zdrowia uległ pogorszeniu w czasie tego zatrudnienia albo

2) pobiera kolejową rentę inwalidzką z powodu wypadku w zatrudnieniu lub choroby zawodowej, a stan jego zdrowia uległ pogorszeniu w związku z tym wypadkiem lub chorobą zawodową.

2. Renciście uprawnionemu do kolejowej renty inwalidzkiej, którego komisja lekarska do spraw inwalidztwa i zatrudnienia zaliczyła do niższej grupy inwalidztwa, kolej ustala ponownie prawo do renty i jej wysokość.

Art. 26. 1. Wysokość kolejowej renty inwalidzkiej ulega na wniosek rencisty ponownemu ustaleniu, jeżeli po dniu przyznania tej renty pozostawał on w zatrudnieniu na kolei (art. 3) przez co najmniej 5 lat i jeżeli przeciętny miesięczny zarobek z dowolnie obranych przez niego kolejnych 36 miesięcy zatrudnienia na kolei (art. 3) po przyznaniu renty był wyższy niż zarobek przyjęty za podstawę wymiaru renty.

2. Dla ponownego ustalenia wysokości świadczeń (ust. 1) przyjmuje się za podstawę ich wymiaru przeciętny miesięczny zarobek z okresu 36 miesięcy zatrudnienia, o którym mowa w ust. 1.

3. Wysokość kolejowej emerytury nie ulega ponownemu ustaleniu z tytułu wyższych zarobków uzyskanych po jej przyznaniu.

Art. 27. 1. Wysokość kolejowej renty inwalidzkiej ulega na wniosek zainteresowanego ponownemu ustaleniu, jeżeli po przyznaniu renty był on zatrudniony na kolei (art. 3) oraz:

1) osiągnął warunki wymagane do kolejowej renty inwalidzkiej wraz ze wzrostem przewidzianym w art. 13 ust. 3 lub 4 albo

2) uległ wypadkowi w zatrudnieniu na kolei lub zachorował w tym zatrudnieniu na chorobę zawodową, których następstwa uzasadniają zaliczenie co najmniej do III grupy inwalidów.

2. W przypadkach określonych w ust. 1 podstawę wymiaru renty stanowi:

1) podstawa wymiaru poprzednio przyznanej kolejowej renty inwalidzkiej albo

2) przeciętny miesięczny zarobek z okresów zatrudnienia wymienionych w art. 6 ust. 1 po przyznaniu renty, jeżeli jest to korzystniejsze dla zainteresowanego.

Art. 28. 1. Pracownicy, którzy zostali zwolnieni (wydaleni) dyscyplinarnie z zatrudnienia na kolei, oraz pracownicy, którzy przed, w czasie lub po ustaniu zatrudnienia na kolei zostali skazani prawomocnym wyrokiem na karę więzienia za przestępstwo popełnione z chęci zysku albo inne przestępstwo, za które niezależnie od kary zasadniczej orzeczono karę dodatkową utraty praw publicznych i obywatelskich praw honorowych, nie mają prawa do kolejowych emerytur i rent.

2. Jeżeli na jedną z kar określonych w ust. 1 skazany został rencista posiadający prawo do kolejowej emerytury lub renty z tytułu pracy własnej lub żywiciela, traci on prawo do tego świadczenia z ostatnim dniem miesiąca, w którym uprawomocnił się wyrok.

3. Do kolejowej emerytury lub renty nie mają prawa b. pracownicy kolejowi, którzy nie podjęli ponownie zatrudnienia na kolei (art. 3) w Polsce Ludowej.

4. Sprawy świadczeń rentowych dla pracowników i rencistów, o których mowa w ust. 1—3, oraz dla pozostałych po tych pracownikach i rencistach członków rodzin należą do właściwych organów określonych w ustawie o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym, które rozpatrują te sprawy na warunkach i zasadach ustalonych w tej ustawie.

5. Osoby, które na podstawie ust. 1 i 2 utraciły prawo do kolejowej emerytury lub renty, odzyskują to prawo, je-

żeli po prawomocnym zwolnieniu (wydaleniu) dyscyplinarnym lub skazaniu pozostawali w zatrudnieniu na kolei (art. 3) nieprzerwanie przez co najmniej 3 lata albo jeżeli na podstawie przepisów prawa karnego lub o amnestii nastąpiło w stosunku do osób skazanych uznanie skazania ich za niebyłe. W tych przypadkach kolejową emeryturę lub rentę przyznaje się na wniosek zainteresowanego.

Rozdział 9.

Właściwość i postępowanie kolejowych jednostek organizacyjnych.

Art. 29. 1. Kolejowe emerytury i renty dla pracowników zatrudnionych na kolei oraz dla pozostałych po tych pracownikach członków rodzin przyznają i wypłacają właściwe kolejowe jednostki organizacyjne określone przez Ministra Komunikacji.

2. Właściwe kolejowe jednostki organizacyjne wypłacają również renty przyznane na podstawie przepisów obowiązujących przed dniem wejścia w życie ustawy.

Art. 30. Określone w ustawie o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym prawa i obowiązki organów Zakładu Ubezpieczeń Społecznych przysługują w stosunku do osób objętych niniejszą ustawą właściwym kolejowym jednostkom organizacyjnym.

Art. 31. Postępowanie w sprawach świadczeń wszczynają się na podstawie wniosku zgłoszonego przez zainteresowanego, jego pełnomocnika, a po osiągnięciu przez pracownika wieku emerytalnego również przez zakład pracy po zawiadomieniu o tym pracownika co najmniej na trzy miesiące przed zgłoszeniem wniosku.

Art. 32. 1. Od decyzji wydawanej przez właściwą kolejową jednostkę organizacyjną służy zainteresowanemu prawo odwołania do Komisji Odwoławczej do Spraw Emerytalnych, której skład, właściwość i tryb postępowania określa Minister Komunikacji w porozumieniu z Zarządem Głównym Związku Zawodowego Pracowników Kolejowych PRL.

2. Prawo wniesienia odwołania przysługuje w ciągu 30 dni licząc od następnego dnia po doręczeniu decyzji.

3. Od orzeczenia Komisji Odwoławczej do Spraw Emerytalnych każda ze stron ma prawo wniesienia skargi do sądów ubezpieczeń społecznych.

Art. 33. Rencista, który nie posiada warunków wymaganych do ponownego ustalenia albo zamiany emerytury lub renty według przepisów niniejszej ustawy, a odpowiada warunkom przewidzianym w tym zakresie w ustawie o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym, ponownego ustalenia lub zamiany emerytury albo renty dokonuje właściwy organ określony w ustawie o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym na warunkach i zasadach ustalonych w tej ustawie.

Rozdział 10.

Przepisy wprowadzające.

Art. 34. Użyte w rozdziale niniejszym określenie „dekret” oznacza dekret z dnia 19 stycznia 1957 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników kolejowych i ich rodzin (Dz. U. z 1958 r. Nr 55, poz. 273).

Art. 35. 1. Przepisy ustawy stosuje się do spraw o świadczenia wszczętych na skutek wniosków zgłoszonych po wejściu w życie ustawy, z tym że przy ocenie prawa do świadczeń za okres do dnia 31 grudnia 1967 r. oraz przy ustalaniu wysokości świadczeń należnych za ten okres stosuje się przepisy dekretu.

2. Do spraw o świadczenia wszczętych na skutek wniosków zgłoszonych przed wejściem w życie ustawy stosuje się przepisy dekretu.

Art. 36. 1. Zgłoszone po wejściu w życie ustawy wnioski o rozpatrzenie spraw załatwionych odmownie prawomocnymi decyzjami na podstawie dekretu nie podlegają rozpatrzeniu, z wyjątkiem przypadków określonych w ust. 2 i 3.

2. Rozpatrzeniu na podstawie ustawy podlegają wnioski:

- 1) osób, które nie odpowiadały warunkom wymaganym do uzyskania świadczeń na podstawie dekretu, jeżeli osoby te odpowiadają warunkom do uzyskania świadczeń na podstawie art. 12 ust. 5 niniejszej ustawy lub art. 21 ust. 2, art. 32 ust. 3, art. 33 ust. 1 i ust. 4 pkt 3, art. 35, 36, 42 i 45 ustawy o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym,
- 2) osób, które przedłożyły nowe dowody mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość, uzasadniające ponowne ustalenie prawa do świadczeń lub ich wysokości w myśl art. 68 ustawy o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym.

3. Rozpatrzeniu na podstawie ustawy podlegają również wnioski osób, którym zgodnie z przepisami dekretu odmówiono:

- 1) kolejowej renty starczej — jeżeli po wydaniu decyzji odmawiającej renty osoby te były zatrudnione na kolei (art. 3) i osiągnęły wymagany do uzyskania emerytury:
  - a) okres zatrudnienia, gdy renty tej odmówiono z braku tego okresu,
  - b) wiek emerytalny, gdy renty tej odmówiono z powodu nieosiągnięcia przewidzianego w przepisach wieku;
- 2) kolejowej renty inwalidzkiej — jeżeli:
  - a) po wydaniu decyzji odmawiającej renty były zatrudnione na kolei i osiągnęły wymagany do uzyskania tej renty okres zatrudnienia, gdy renty odmówiono z braku tego okresu,
  - b) przedłożyły one zaświadczenie zakładu społecznego służby zdrowia, stwierdzające istotne pogorszenie stanu ich zdrowia w ciągu 2 lat od ustania zatrudnienia na kolei lub od ustania prawa do kolejowej renty inwalidzkiej, gdy renty tej odmówiono z braku inwalidztwa;
- 3) kolejowej renty rodzinnej — jeżeli przedłożyły one zaświadczenie zakładu społecznego służby zdrowia, stwierdzające istotne pogorszenie stanu ich zdrowia w ciągu 5 lat od śmierci żywiciela, gdy renty odmówiono z braku inwalidztwa małżonkowi lub rodzicom.

Rozdział 11.

Przepisy przejściowe.

I. Przepisy w sprawie przyznania kolejowych emerytur lub rent określonych w ustawie zamiast rent dotychczasowych.

Art. 37. 1. Osobom pobierającym kolejowe renty na podstawie dekretu przyznaje się z urzędu — z zastrzeżeniem art. 38 i 39 — zamiast tych rent kolejowe emerytury lub odpowiednie kolejowe renty określone w ustawie, przy zastosowaniu następujących zasad:

- 1) zamiast kolejowych rent starczych przyznaje się kolejowe emerytury, z tym że wzrost określony w art. 10 ust. 2 przyznaje się w wysokości odpowiadającej liczbie lat, za które był wypłacany dodatek za ponad 25 lat zatrudnienia na kolei,
- 2) przyjmuje się, że okres zatrudnienia w Polsce Ludowej rencisty, któremu przyznano kolejową rentę inwalidzką (art. 13 ust. 2), wynosi:
  - a) 20 lat — jeżeli inwalidztwo powstało wskutek wypadku w zatrudnieniu lub choroby zawodowej albo jeżeli rencista pobierał dodatek z tytułu nieprzerwanego ponad 20-letniego okresu zatrudnienia po Wyzwoleniu,
  - b) 15 lat — w przypadkach nie wymienionych pod lit. a);
- 3) zasady określone w pkt 2 stosuje się odpowiednio przy ustalaniu wysokości kolejowych rent rodzinnych;
- 4) wzrosty określone w art. 10 ust. 4, art. 13 ust. 3 i art. 19

ust. 4 przynajmniej się do kolejowych emerytur i rent wymierzonych w miejsce rent, które zostały przyznane w wysokości określonej w dekrete;

5) przepisów art. 10 ust. 5, art. 15 i art. 19 ust. 6 nie stosuje się do kolejowych rent przyznanych:

- a) przed dniem 1 stycznia 1962 r.,
- b) od dnia 1 stycznia 1962 r. do dnia 31 grudnia 1967 r., jeżeli podwyższenie kolejowej emerytury lub renty nie przekracza kwot wynikających z ust. 3.

2. Za podstawę wymiaru kolejowych emerytur i rent, o których mowa w ust. 1, przyjmuje się podstawę wymiaru kolejowej renty przyznanej na podstawie dekretu.

3. Wysokość kolejowej emerytury lub renty przyznanej na podstawie ust. 1 nie może być niższa od odpowiedniej kolejowej renty przysługującej na podstawie dekretu wraz z wszystkimi wzrostami i dodatkami, z wyjątkiem dodatków rodzinnych i ekwiwalentu mieszkaniowego, zwiększonej o procent tej renty określony w poniższej tabeli:

Rodzaj świadczeń z dekretu	Procent zwiększenia kolejowej renty przyznanej w okresie:				
	do dnia 31 grudnia 1958 r.	od dnia 1 stycznia 1959 r. do dnia 31 grudnia 1959 r.	od dnia 1 stycznia 1960 r. do dnia 31 grudnia 1960 r.	od dnia 1 stycznia 1961 r. do dnia 31 grudnia 1961 r.	od dnia 1 stycznia 1962 r. do dnia 31 grudnia 1967 r.
kolejowa renta inwalidzka z tytułu inwalidztwa powstałego wskutek wypadku w zatrudnieniu lub choroby zawodowej	30	27	22	20	10
kolejowa renta starcza, kolejowa renta inwalidzka z innych przyczyn niż wypadek w zatrudnieniu lub choroba zawodowa, kolejowa renta rodzinna	21	18	13	11	6

4. Przy ustalaniu procentu zwiększenia kolejowej renty w myśl ust. 3 przyjmuje się, że rentę tę przyznano w okresie, na jaki przypada data, od której renta została przyznana, a jeżeli wysokość renty ustalono ponownie na podstawie zarobków osiągniętych po jej przyznaniu — data, od której przyznano wyższą rentę.

Art. 38. W stosunku do osób, którym przyznano kolejową rentę w myśl art. 37, zamiast renty z dekretu przyznanej na wniosek zgłoszony po dniu 30 czerwca 1967 r. przyjmuje się dla ustalenia wzrostu kolejowej renty z tytułu okresu zatrudnienia w Polsce Ludowej (art. 13 ust. 2, art. 19 ust. 2) faktyczny okres tego zatrudnienia, jeżeli był on dłuższy niż ustalony na podstawie art. 37 ust. 1 pkt 2 lub 3.

Art. 39. Osobom pobierającym renty na podstawie dekretu w wysokości określonej uchwałą nr 146 Rady Ministrów z dnia 27 czerwca 1967 r. w sprawie podwyższenia najniższych rent (Monitor Polski Nr 35, poz. 163) przyznaje się z urzędu zamiast tych rent określone w ustawie kolejowe emerytury lub odpowiednie kolejowe renty, w wysokości ustalonej w przepisach wydanych na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym.

Art. 40. Przepisy art. 37—39 stosuje się również do spraw o świadczenia wszczętych na podstawie wniosków zgłoszonych przed wejściem w życie ustawy, które załatwione zostały po tej dacie.

Art. 41. 1. Jeżeli prawo do kolejowej renty przyznanej na podstawie dekretu było w całości zawieszona z powodu osiągnięcia zarobków z tytułu zatrudnienia lub posiadania dochodów z innych źródeł, kolejową emeryturę lub rentę na podstawie przepisów art. 37—39 przynajmniej się na wniosek zainteresowanego, jeżeli zostanie on zgłoszony do dnia 31 grudnia 1969 r.

2. Do wniosków (ust. 1) zgłoszonych po dniu 31 grudnia 1969 r. nie stosuje się przepisów art. 37—39, lecz ustala się wysokość kolejowej emerytury lub renty na podstawie przepisów rozdziałów 2—5.

Art. 42. Kolejowe emerytury i renty przyznane na podstawie przepisów art. 37—41 wypłaca się:

- 1) od dnia 1 stycznia 1968 r. w przypadkach, gdy przyznano je z urzędu,
- 2) za okres nie dłuższy niż 3 miesiące wstecz od zgłoszenia wniosku i nie wcześniej niż od dnia 1 stycznia

1968 r. w przypadkach, gdy przyznano je na wniosek zainteresowanego.

Art. 43. Do kolejowych emerytur i rent przyznanych na podstawie przepisów art. 37—41 oraz do osób uprawnionych do tych świadczeń stosuje się przepisy ustawy, z tym że:

- 1) do okresów zatrudnienia przyjętych w myśl art. 37 ust. 1 pkt 2 dla ustalenia wzrostu renty inwalidzkiej dolicza się tylko okresy zatrudnienia po dniu 1 stycznia 1968 r.,
- 2) przepisu art. 26 ust. 4 nie stosuje się do dnia 31 grudnia 1968 r.; do zgłoszonych w tym terminie wniosków o przeliczenie emerytur stosuje się przepisy dekretu.

II. Przepisy w sprawie świadczeń dodatkowych określonych w szczególnych przepisach.

Art. 44. Kolejowe emerytury i renty przyznane na podstawie ustawy obejmują:

- 1) kwoty dodatku określonego w uchwale nr 105 Rady Ministrów z dnia 16 marca 1963 r. w sprawie przyznania dodatku do rent (Monitor Polski Nr 25, poz. 125),
- 2) kwoty podwyższające renty określone w zarządzeniu Przewodniczącego Komitetu Pracy i Plac z dnia 18 września 1963 r. w sprawie podwyższenia rent i dodatków do rent (Monitor Polski Nr 73, poz. 367),
- 3) kwoty ekwiwalentu określonego w uchwale nr 187 Rady Ministrów z dnia 20 lipca 1965 r. w sprawie wprowadzenia przejściowego dodatku mieszkaniowego (Monitor Polski Nr 43, poz. 239), z uwzględnieniem przepisów art. 45 i 46.

Art. 45. 1. Kolejowe emerytury i renty przyznane na podstawie art. 37—41 ust. 1 zwiększa się o:

- 1) pełną kwotę ekwiwalentu (art. 44 pkt 3), który przysługiwał w dniu 31 grudnia 1967 r., jeżeli emerytura lub renta wypłacana jest w wysokości określonej w przepisach wydanych na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym lub jeżeli różnica między tymi świadczeniami a rentą przyznaną na podstawie dekretu nie przekracza 250 zł,
- 2) połowę kwoty ekwiwalentu (art. 44 pkt 3), który przysługiwał w dniu 31 grudnia 1967 r., jeżeli różnica, o której mowa w pkt 1, wynosi ponad 250 zł do 450 zł.

2. Kolejowa emerytura lub renta przyznana na podstawie art. 37—41 ust. 1 nie podlega zwiększeniu z tytułu ekwiwalentu (art. 44 pkt 3), który przysługiwał w dniu 31 grudnia 1967 r., jeżeli różnica, o której mowa w ust. 1, przekracza kwotę 450 zł.

3. Przy ustalaniu wysokości różnicy, o której mowa w ust. 1 i 2, przyjmuje się wysokość odpowiednich świadczeń wraz z wszystkimi wzrostami i dodatkami oraz świadczeniami dodatkowymi określonymi w art. 44 pkt 1 i 2 — z wyjątkiem dodatków rodzinnych oraz ekwiwalentu (art. 44 pkt 3).

Art. 46. Podstawę wymiaru kolejowych emerytur i rent przyznanych na podstawie wniosków zgłoszonych po wejściu w życie ustawy zwiększa się o kwotę przejściowego dodatku mieszkaniowego przysługującego z tytułu zatrudnienia w myśl przepisów, o których mowa w art. 44 pkt 3.

III. Przepisy w sprawie wysokości kolejowych emerytur i rent w okresie od dnia 1 stycznia 1968 r. do dnia 31 grudnia 1969 r.

Art. 47. 1. Kolejowe emerytury i renty przyznane na podstawie art. 37, z wyjątkiem określonych w art. 49, przysługują w okresie od dnia 1 stycznia 1968 r. do dnia 31 grudnia 1969 r. w wysokości określonej w ust. 2 i 3.

2. W okresie od dnia 1 stycznia 1968 r. do dnia 31 grudnia 1968 r. kolejowe emerytury i renty, przyznane na podstawie art. 37, przysługują w wysokości:

- 1) obliczonej w myśl art. 37 — jeżeli różnica pomiędzy kwotą kolejowej emerytury lub renty obliczonej na podstawie tego przepisu a kwotą kolejowej renty obliczonej na podstawie dekretu nie przekracza 70 zł,
- 2) kolejowej renty przyznanej na podstawie dekretu, powiększonej o kwotę 70 zł — jeżeli różnica, o której mowa w pkt 1, wynosi ponad 70 zł do 210 zł,
- 3) kolejowej renty przyznanej na podstawie dekretu, powiększonej o $\frac{1}{3}$ różnicy, o której mowa w pkt 1 — jeżeli różnica ta wynosi ponad 210 zł.

3. W okresie od dnia 1 stycznia 1969 r. do dnia 31 grudnia 1969 r. kolejowe emerytury i renty, przyznane na podstawie art. 37, przysługują w wysokości:

- 1) obliczonej w myśl art. 37 — jeżeli różnica, o której mowa w ust. 2 pkt 1 nie przekracza 140 zł,
- 2) kolejowej renty przyznanej na podstawie dekretu, powiększonej o 140 zł — jeżeli różnica, o której mowa w ust. 2 pkt 1, wynosi ponad 140 zł do 210 zł,
- 3) kolejowej renty przyznanej na podstawie dekretu, powiększonej o $\frac{2}{3}$ różnicy, o której mowa w ust. 2 pkt 1 — jeżeli różnica ta wynosi ponad 210 zł.

4. Począwszy od dnia 1 stycznia 1970 r. wszystkie kolejowe emerytury i renty przyznane na podstawie art. 37 przysługują w wysokości określonej w tym przepisie.

5. Przy ustalaniu wysokości różnicy, o której mowa w ust. 2 i 3, przyjmuje się wysokość odpowiednich kolejowych emerytur lub rent z wszystkimi wzrostami, dodatkami i świadczeniami dodatkowymi (art. 44), z wyjątkiem dodatków rodzinnych.

Art. 48. 1. W okresie od dnia 1 stycznia 1968 r. do dnia 31 grudnia 1969 r. kolejowa emerytura lub renta przyznana na podstawie wniosku zgłoszonego po wejściu w życie ustawy przysługuje — przez pierwsze 12 miesięcy, licząc od daty, od której ją przyznano — w wysokości odpowiedniej kolejowej renty, która przysługiwałaby na podstawie dekretu, powiększonej o 60% różnicy pomiędzy kolejową emeryturą lub rentą obliczoną w myśl ustawy a kolejową ren-

tą z dekretu, a po upływie tych 12 miesięcy — w wysokości obliczonej w myśl ustawy.

2. Jeżeli różnica, o której mowa w ust. 1:

- 1) nie przekracza 70 zł — kolejowa emerytura lub renta przysługuje od daty, od której ją przyznano, w wysokości określonej w ustawie,
- 2) wynosi ponad 70 zł do 120 zł — kolejowa emerytura lub renta przysługuje — przez pierwsze 12 miesięcy, licząc od daty, od której ją przyznano — w wysokości odpowiedniej kolejowej renty, która przysługiwałaby na podstawie dekretu, powiększonej o 70 zł,

3. Począwszy od dnia 1 stycznia 1970 r. wszystkie kolejowe emerytury i renty przyznane na podstawie wniosków zgłoszonych po wejściu w życie ustawy przysługują w wysokości obliczonej w myśl ustawy.

4. Przy ustalaniu wysokości różnicy, o której mowa w ust. 1 i 2:

- 1) przyjmuje się, że osoba, której przyznano kolejową emeryturę lub rentę na podstawie ustawy, miałaby również prawo do kolejowej renty na podstawie dekretu,
- 2) za podstawę wymiaru kolejowej renty, która przysługiwałaby na podstawie dekretu, przyjmuje się podstawę wymiaru kolejowej emerytury lub renty przysługującej na podstawie ustawy,
- 3) stosuje się przepisy art. 47 ust. 5.

5. Przepisów ust. 1—4 nie stosuje się do emerytur i rent przysługujących w wysokości określonej w przepisach wydanych na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym.

Art. 49. Przepisy art. 48 stosuje się również do kolejowych emerytur i rent przyznanych zamiast rent przysługujących na podstawie dekretu, w przypadkach gdy wniosek o rentę z tego dekretu zgłoszono po dniu 30 czerwca 1967 r., z tym że okres 12 miesięcy, o którym mowa w art. 48 ust. 1, liczy się od dnia 1 stycznia 1968 r.

Art. 50. Minister Komunikacji w porozumieniu z Przewodniczącym Komitetu Pracy i Płac oraz Centralną Radą Związków Zawodowych może ustalać szczegółowe zasady wykonywania przepisów niniejszego rozdziału.

Rozdział 12.

Przepisy końcowe.

Art. 51. Okresy wysługi emerytalnej ustalone prawomocną decyzją, wydaną na podstawie kolejowych przepisów emerytalnych, które obowiązywały przed dniem 1 stycznia 1955 r., uważa się za okresy zatrudnienia na kolei w rozumieniu art. 3 ust. 2 pkt 1.

Art. 52. 1. Renty przyznane przez kolejowe jednostki organizacyjne na podstawie przepisów o ubezpieczeniu od wypadków, obowiązujących przed dniem 1 lipca 1954 r., lub na podstawie kolejowych przepisów emerytalnych, obowiązujących przed dniem 1 stycznia 1955 r., osobom, których niezdolność do zarobkowania określona została na mniej niż 45%, wypłaca się w dotychczasowej wysokości.

2. Do rent, o których mowa w ust. 1, stosuje się przepisy art. 45, 49 ust. 1 pkt 1, art. 50 ust. 1 pkt 1, art. 51, 52, 60 ust. 2, art. 63, 66 pkt 3, art. 74, 76—79, 80 ust. 4, art. 82, 83, 88 oraz 89 ustawy o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym.

3. Osobie pobierającej rentę, o której mowa w ust. 1, przyznaje się na jej wniosek kolejową rentę inwalidzką z tytułu inwalidztwa powstałego w związku z wypadkiem

w zatrudnieniu, jeżeli wobec pogorszenia stanu zdrowia wskutek następstw wypadku zaliczono ją co najmniej do III grupy inwalidów.

Art. 53. Kolejowa emerytura określona w ustawie przy-
sługuje również pracownikowi, który w dniu 30 czerwca
1954 r. pozostawał w zatrudnieniu na kolei (art. 3) i objęty
był państwowym systemem emerytalnym i który nabył pra-
wo do kolejowej renty starczej na podstawie dekretu z ty-
tułu osiągnięcia do dnia 1 lipca 1959 r. 35 lat zatrudnienia
i 55 lat życia.

Art. 54. W sprawach nie unormowanych niniejszą usta-
wą stosuje się odpowiednio przepisy art. 5, 7—18, 23 ust. 3,

art. 31—37, 39—52, 60—69, 71, 72, 74—83, 84 ust. 2, art. 85,
87—89, 91, 92, 113, 114, 117—124 ustawy o powszechnym
zaopatrzeniu emerytalnym.

Art. 55. 1. Traci moc dekret z dnia 19 stycznia 1957 r.
o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników kolejowych i ich
rodzin (Dz. U. z 1958 r. Nr 55, poz. 273).

2. Do czasu wydania przepisów wykonawczych prze-
widzianych w ustawie obowiązują przepisy wydane na pod-
stawie dekretu, o którym mowa w ust. 1, ze zmianami wy-
nikającymi z ustawy.

Art. 56. Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia
z mocą od dnia 1 stycznia 1968 r.

Przewodniczący Rady Państwa: *E. Ochab*

Sekretarz Rady Państwa: *J. Horodecki*

II

USTAWA

z dnia 23 stycznia 1968 r.

o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin.

Rozdział 1.

Przepisy ogólne.

Art. 1. Żołnierze niezawodowi Sił Zbrojnych Polskiej
Rzeczypospolitej Ludowej w razie inwalidztwa i ich rodziny
w razie śmierci żywiciela otrzymują zaopatrzenie z funduszków
państwowych na podstawie przepisów niniejszej ustawy.

Art. 2. 1. Zaopatrzenie żołnierzy obejmuje:

A. Świadczenia pieniężne:

- 1) rentę inwalidzką,
- 2) dodatki do renty,
- 3) zasiłek pogrzebowy.

B. Świadczenia w naturze:

- 1) świadczenia lecznicze i położnicze,
- 2) protezowanie,
- 3) przysposobienie zawodowe,
- 4) zapewnienie pracy,
- 5) umieszczenie w domu rencistów,
- 6) ulgi taryfowe przy przejazdach kolejami.

2. Zaopatrzenie członków rodzin obejmuje:

A. Świadczenia pieniężne:

- 1) rentę rodzinną,
- 2) dodatki do renty,
- 3) zasiłek pogrzebowy,
- 4) odprawę.

B. Świadczenia w naturze:

- 1) świadczenia lecznicze i położnicze,
- 2) protezowanie,
- 3) umieszczenie w domu rencistów.

Art. 3. Oficerowie i chorążowie zawodowi, podoficerowie
zawodowi i nadterminowi oraz oficerowie i chorążowie po-
wołani z rezerwy do czynnej służby wojskowej w razie wpro-
wadzenia stanu bezpośredniego zagrożenia bezpieczeństwa
Państwa, ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny, jak rów-
nież ich rodziny otrzymują zaopatrzenie określone w przepi-
sach o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych
i nadterminowych oraz ich rodzin.

Art. 4. Żołnierzami niezawodowymi w rozumieniu usta-
wy, zwanymi w dalszym ciągu „żołnierzami”, są:

- 1) szeregowcy i podoficerowie odbywający zasadniczą
służbę wojskową,
- 2) szeregowcy i podoficerowie odbywający zajęcia szkole-
niowe, przeszkolenie na obozie lub inną służbę w ra-
mach wojskowego szkolenia poborowych,
- 3) szeregowcy i podoficerowie odbywający przeszkolenie
wojskowe w jednostkach wojskowych w ramach woj-
skowego szkolenia studentów,

- 4) kandydaci na żołnierzy zawodowych kształceni w szko-
łach i na kursach wojskowych,
- 5) szeregowcy oraz podoficerowie, chorążowie i oficerowie
rezerwy odbywający ćwiczenia wojskowe,
- 6) podoficerowie, chorążowie i oficerowie rezerwy odby-
wający okresową służbę wojskową,
- 7) szeregowcy oraz podoficerowie rezerwy, pełniący służ-
bę wojskową w razie wprowadzenia stanu bezpośredniego
zagrożenia bezpieczeństwa Państwa, ogłoszenia mo-
bilizacji i w czasie wojny.

Art. 5. 1. Inwalidą wojennym jest żołnierz, który stał
się inwalidą w związku z działaniami wojennymi lub mają-
cymi charakter wojenny.

2. Inwalidą wojskowym jest żołnierz, który stał się in-
walidą w okolicznościach innych niż określone w ust. 1.

Art. 6. 1. Inwalidów wojennych i wojskowych zalicza
się do jednej z grup inwalidów określonych w przepisach
o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników
i ich rodzin, zwanych dalej „przepisami o powszechnym za-
opatrzeniu emerytalnym”.

2. Zaliczenia tego dokonują komisje lekarskie do spraw
inwalidztwa i zatrudnienia przewidziane w przepisach o po-
wszechnym zaopatrzeniu emerytalnym na zasadach i w try-
bie określonych w tych przepisach.

Art. 7. 1. Inwalidztwo pozostaje w związku ze służbą
wojskową, gdy powstało wskutek:

- 1) zranienia, kontuzji lub innych obrażeń doznanych w wal-
ce z wrogiem albo wskutek wypadku podczas lub
w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych,
- 2) zachorowania na froncie lub w związku z przebywaniem
na froncie,
- 3) chorób zakaźnych panujących w miejscu służbowego
pobytu żołnierza,
- 4) chorób powstałych w związku ze szczególnymi właści-
wościami lub warunkami służby albo wskutek istotnego
pogorszenia stanów chorobowych w związku z tymi
właściwościami lub warunkami służby.

2. Za inwalidztwo pozostające w związku ze służbą
wojskową uważa się również inwalidztwo spowodowane
wypadkiem w drodze do miejsca i z miejsca wykonywania
obowiązków służbowych.

3. Za wypadek w rozumieniu ust. 1 pkt 1 i ust. 2 uważa
się nagle zdarzenie spowodowane przyczyną zewnętrzną.

4. Rada Ministrów określa w drodze rozporządzenia,
jakie wypadki żołnierzy poza wypadkami wymienionymi
w ust. 1—3, uprawniają do renty inwalidzkiej określonej
w art. 11 lub 12.